

QUAN HỆ HỢP TÁC VÀ ĐỐI TÁC TOÀN DIỆN VIỆT NAM - UKRAINA

PGS.TS. Đinh Công Tuấn
Viện Nghiên cứu Châu Âu

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Ucraina với diện tích 603,7 nghìn km², dân số 46,179 triệu người (2008), là quốc gia thuộc Liên Xô cũ, đã tuyên bố độc lập vào ngày 24 tháng 08 năm 1991. Từ đó đến nay Ucraina đã tiến hành mở cửa và xây dựng nền kinh tế thị trường. GDP (theo PPP) năm 2007 đạt 359,9 tỷ USD, đứng thứ 29 trên thế giới, GDP theo đầu người năm 2008 đạt 7.800 USD đứng vào hàng thứ 83 thế giới. Nếu tính theo tỷ giá trao đổi thị trường, GDP danh nghĩa là 198 tỷ USD, xếp thứ 41 trên thế giới^[1]. Tuy nhiên, GDP danh nghĩa và GDP đầu người của Ucraina vẫn ở mức thấp hơn các quốc gia Trung Âu láng giềng. Tăng trưởng kinh tế trước năm 2005 khá cao, năm 2003 tăng 9,3%, 2004 tăng 12,5%, nhưng đến năm 2005 do có nhiều biến động, mức tăng trưởng kinh tế hạ xuống còn 2,4%. Từ năm 2008 đến nay, do tác động của cuộc khủng hoảng tài chính và suy thoái kinh tế toàn cầu, nền kinh tế Ucraina lâm vào tình

trạng suy thoái nghiêm trọng. Tỷ lệ thất nghiệp cao, tham nhũng hoành hành, đời sống nhân dân gặp nhiều khó khăn. Năm 2009, đồng tiền Ucraina mất giá, tổng sản phẩm quốc nội (GDP) giảm 17%. Quỹ Tiền tệ Quốc tế (IMF) đã phải cho Ucraina vay 16,4 tỷ USD^[2]. Chính quyền mới được thành lập của Tổng thống Yanucovic đã và đang tìm mọi biện pháp mới nhằm cải thiện tình hình kinh tế đất nước.

Việt Nam và Ucraina là hai đối tác truyền thống, có quan hệ hợp tác, hữu nghị từ thời Liên Xô trước đây. Sau khi Liên Xô tan rã, Ucraina tuyên bố độc lập, hai nước đã nhanh chóng thiết lập quan hệ ngoại giao từ ngày 23 tháng 01 năm 1992. Cụ thể Việt Nam đã lập Đại sứ quán tại Kiev cuối năm 1992 và Ucraina mở đại sứ quán tại Hà Nội vào đầu năm 1997. Kể từ đó đến nay, mối quan hệ hợp tác hữu nghị giữa hai nước ngày càng phát triển, trở thành quan hệ "hợp tác và đối tác toàn diện".

^[1] Wikipedia

^[2] www.mofa.gov.vn

Bài viết này sẽ tập trung phân tích một cách khái quát những nội dung của mối quan hệ hợp tác này.

II. KHÁI QUÁT CHUNG VỀ UCRAINA

Ucraina bao gồm 5 dân tộc chính, trong đó người Ucraina chiếm 73.6% dân số, người Nga 21.1%, Do Thái 1.3%, Belarusia 0.8%, Bungari 0.5%. Đạo Chính thống là tôn giáo chủ yếu, ngôn ngữ chính là tiếng Ucraina. Ucraina có thể chế chính trị Tổng thống - Nghị viện. Tổng thống do nhân dân bầu ra với nhiệm kỳ 5 năm. Quốc hội có 450 đại biểu do nhân dân bầu với nhiệm kỳ 5 năm. Về cơ cấu hành chính, Ucraina có 25 tỉnh, thành phố và nước Cộng hoà tự trị Crum.

Sau ngày 24 tháng 08 năm 1991 Ucraina tuyên bố độc lập, một cuộc trưng cầu dân ý và bầu cử Tổng thống đã diễn ra ngày 01 tháng 12 năm 1991. Đã có hơn 90% dân số thể hiện sự ủng hộ Luật Độc lập, đã bầu Chủ tịch Nghị viện và ngài Leonid Kravchuk được bầu là Tổng thống đầu tiên. Ban đầu, Ucraina là nước cộng hoà có nhiều điều kiện thuận lợi về kinh tế so với các vùng khác của Liên Xô. Tuy nhiên, nước này đã rơi vào tình trạng giảm phát kinh tế sâu hơn so với một số nước cộng hoà thuộc Liên Xô cũ. Trong thời kỳ giảm phát, Ucraina mất 60% GDP từ năm 1991 tới 1999 và có tỷ lệ lạm phát ở mức 5 con số. Nền kinh tế Ucraina đã ổn định vào cuối thập kỷ 1990, một đồng tiền

mới Hryvnia ra đời từ năm 1996. Từ năm 2000, Ucraina đã có tăng trưởng kinh tế bền vững khoảng 7% năm. Ban Hiến pháp mới ra đời và thông qua năm 1996 đưa Ucraina trở thành nước Cộng hoà bán Tổng thống và thiết lập hệ thống chính trị ổn định.

Tuy nhiên, trong những năm đầu thế kỷ XXI, tình hình chính trị nội bộ Ucraina có những biến động to lớn. Đặc biệt từ sau cuộc bầu cử Tổng thống 31 tháng 10 năm 2004 đến nay, Ucraina rơi vào tình trạng khủng hoảng chính trị liên miên. Chính phủ thay đổi nhân sự liên tục với 5 đời thủ tướng: 1. Bà Yulia Tymoshenko - đồng minh thân cận của Tổng thống Victor Yushchenco trong cuộc "cách mạng Cam" (từ tháng 01 năm 2005 đến tháng 09 năm 2005); 2. I. Ekharunov (từ tháng 9 năm 2005 đến tháng 08 năm 2006); 3. Victor Yanucovic, đối thủ chính của Tổng thống Victor Yushchenco trong cuộc bầu cử tổng thống 2004 (từ tháng 08 năm 2006 đến tháng 12 năm 2007); 4. Yulia Tymoshenko (từ tháng 12 năm 2007 đến tháng 03 năm 2010); 5. N.Adarov (từ tháng 03-2010 đến nay).

Từ khi Tổng thống Victor Yanucovic lên cầm quyền (từ 25 tháng 02 năm 2010) đến nay, tình hình chính trị Ucraina ngày càng đi vào ổn định. Ông nhanh chóng triển khai các biện pháp nhằm ổn định tình hình chính trị, xã hội, kinh tế đất nước, đã tiến hành cải cách trên nhiều lĩnh vực. Việc thành lập liên minh đa số trong Quốc hội và

các mới, thiết lập trực tiếp từ Trung ương xuống địa phương, củng cố nhân sự chủ chốt các cơ quan bộ, ngành là những kết quả đầu tiên có ý nghĩa hết sức quan trọng. Ngày 01 tháng 10 năm 2010 vừa qua Toà án Hiến pháp tuyên bố huỷ bỏ sửa đổi Hiến pháp năm 2004 (do những người lãnh đạo cách mạng Cam đưa ra). Đây là sự kiện mang tính bước ngoặt, đưa Ucraina từ thể chế Nghị viện - Tổng thống quay lại thể chế Tổng thống - Nghị viện. Theo đó, Tổng thống được khôi phục quyền lực, Quốc hội giảm bớt quyền hạn, Chính phủ và hệ thống hành pháp hoàn toàn nằm trong tầm kiểm soát của Tổng thống. Tổng thống được quyền đưa ra ứng cử viên Thủ tướng đề Quốc hội thông qua, cũng như bổ nhiệm người đứng đầu chính quyền ở tất cả các tỉnh và khu vực.

Về chính sách đối ngoại, hiện nay Ucraina là thành viên của 107 tổ chức quốc tế, đã được bầu là Ủy viên Không thường trực Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc nhiệm kỳ 2000-2001. Ucraina tham gia Cộng đồng Các quốc gia độc lập (SNG), là thành viên của liên minh khu vực "Sáng kiến Trung Âu", của tổ chức Hợp tác kinh tế Biển Đen, của Không gian kinh tế thống nhất (EEP), của Cộng đồng lựa chọn dân chủ khu vực Bantích - Biển Đen - Biển Caspi. Ucraina tham gia Tổ chức An ninh và Hợp tác Châu Âu (OSCE), là thành viên liên kết của Hội đồng Châu Âu, đã ký kết Hiệp định Đối tác và Hợp tác với EU, Chương trình hành động

3 năm 2005-2007 EU - Ucraina. Hiến chương về đối tác với NATO, tiếp tục tham gia cơ cấu châu Âu và tham gia các hoạt động gìn giữ hoà bình ở châu Âu (như ở Gruzia, Nam Tư, Croatia) trong khuôn khổ Liên hợp quốc. Ngày 16 tháng 05 năm 2008, Ucraina đã chính thức trở thành thành viên thứ 152 của WTO. Hiện Ucraina tiếp tục tham gia vào EEP nhằm thành lập khu vực tự do thương mại với các nước thành viên của tổ chức này, tăng cường quan hệ hoà giải khí đốt với Nga, và luôn quan tâm đến các nước trong khu vực Châu Á - Thái Bình Dương như Trung Quốc, Nhật Bản, Việt Nam.

Kể từ khi làm Tổng thống, ông Yanucovic đã xây dựng chính sách đối ngoại mới của Ucraina mang tên "Yanucovic". Trong chuyến xuất ngoại đầu tiên của mình tới Brussels với cương vị Tổng thống, ông Yanucovic tuyên bố: Ưu tiên hàng đầu hiệu quả của Ucraina là hội nhập vào châu Âu, nhưng cũng không phá vỡ quan hệ truyền thống với Nga. Nghĩa là đường lối đối ngoại của Ucraina hiện nay là: *"Với châu Âu sẽ có Nga và ngược lại"*. Giới học giả thế giới gọi là chính sách **Ngoại giao cân bằng**. Nó không giống đường lối ngoại giao dưới thời người tiền nhiệm Yushchenco. Dưới thời ông Yushchenco, do theo đuổi quan điểm muốn trở thành thành viên của EU và NATO, quan hệ của Ucraina với Nga xuống thấp hơn bao giờ hết. Động thái đầu tiên trong mong muốn cải thiện quan hệ với Nga là việc Tổng thống

Yanucovic ra sắc lệnh bóc gỡ các thông tin đăng tải trên trang web đại diện của Tổng thống Ucraina về nạn đói năm 1930 tại Ucraina (thường được biết tới với tên gọi Holodomor). Nguyên nhân của nạn đói này hiện được phía Ucraina cho là do sự quản lý yếu kém dưới thời Stalin (Liên bang Xô viết cũ) và là hành động diệt chủng đối với người dân nước này. Ngoài ra, trong thời gian tới, chính quyền Ucraina cũng xem xét lại việc coi thủ lĩnh chính trị theo xu hướng dân tộc chủ nghĩa Stepan Bander (thời Chiến tranh thế giới thứ Hai) là anh hùng dân tộc.

Ucraina được coi là đối tác quan trọng của châu Âu trong vấn đề năng lượng. Khoảng 80% lượng khí đốt Nga bán cho châu Âu được vận chuyển qua lãnh thổ Ucraina. Chính vì lý do này, tất cả những bất đồng giữa Nga và Ucraina đều làm châu Âu lo lắng. Lượng khí đốt trung chuyển có thể sẽ bị giảm hoặc cắt hoàn toàn khi hai nước Nga và Ucraina xung đột như tiền lệ xảy ra vào đầu năm 2009. Trong cuộc hội đàm với Chủ tịch Ủy ban Châu Âu Jose Manuel Barroso, Tổng thống Ucraina Yanocovic tuyên bố: *"Ucraina không thể phát triển quan hệ với EU mà lại tổn hại với Nga và ngược lại. Quan hệ tốt đẹp giữa Nga và Ucraina sẽ mang lại nhiều lợi ích cho cả hai nước và cho cả EU. Ucraina sẽ quan tâm tới thoả thuận giữa Nga và EU về lĩnh vực năng lượng"*. Về việc gia nhập NATO, Tổng thống Yanocovic khẳng định: *"Ucraina sẽ không*

gia nhập tổ chức này, tuy nhiên Ucraina sẽ tiếp tục tuân thủ các thoả thuận đã ký và các chương trình hợp tác song phương với NATO".^[3]

Ngoài ra, Ucraina tiếp tục thực hiện chính sách xây dựng quan hệ đối tác chiến lược với Mỹ, khôi phục quan hệ với Quỹ Tiền tệ Quốc tế IMF. Đồng thời chú ý cải thiện quan hệ với các đối tác ở Châu Á - Thái Bình dương, đặc biệt với Trung Quốc, Nhật Bản, Việt Nam.

Tóm lại, những ưu tiên trong chính sách đối nội, đối ngoại của Ucraina là quyết tâm đưa đất nước thoát khỏi cuộc khủng hoảng kinh tế hiện nay, cải cách có hệ thống cơ cấu kinh tế đất nước, thực thi chính sách đối ngoại hiệu quả, thực dụng, đảm bảo lợi ích chính trị và kinh tế quốc gia. Những ưu tiên đối ngoại chủ yếu gồm thực hiện hiệu quả đường lối liên kết với châu Âu, đổi mới quan hệ hữu nghị và đối tác với Liên bang Nga, bổ sung nội dung thực tế cho quan hệ đối tác chiến lược ở Mỹ.^[4]

III. QUAN HỆ HỢP TÁC - ĐỐI TÁC TOÀN DIỆN VIỆT NAM - UCRAINA

Quan hệ hữu nghị truyền thống và hợp tác nhiều mặt giữa Việt Nam và Ucraina luôn được duy trì và phát triển tốt đẹp trên các lĩnh vực chính trị, kinh tế, thương mại, đầu tư, giáo dục, khoa học và trên các diễn đàn quốc tế.

^[3] www.baomoi.com

^[4] www.baomoi.com

Về chính trị:

Kể từ khi hai nước thiết lập quan hệ ngoại giao ngày 23 tháng 01 năm 1992, hai bên đã trao đổi nhiều đoàn cấp cao. Về phía Việt Nam, tháng 10 năm 1993, Bộ trưởng Ngoại giao Nguyễn Mạnh Cầm đã sang thăm Ucraina. Tháng 6 năm 1994, Thủ tướng Võ Văn Kiệt đã tới thăm Ucraina và thỏa thuận lập Ủy ban Liên chính phủ Việt Nam - Ucraina về thương mại, kinh tế, khoa học, kỹ thuật. Đến tháng 04 năm 2000, Chủ tịch nước Trần Đức Lương đã thăm và ký Thông cáo chung hai bên tại Kiev. Từ ngày 18 đến 22 tháng 01 năm 2003, Chủ tịch Quốc hội Nguyễn Văn An đã thăm chính thức Ucraina. Đến tháng 06 năm 2008, Phó Chủ tịch Quốc hội Uông Chu Lưu đã đến thăm không chính thức Ucraina.

Về phía Ucraina, tháng 4 năm 1996, Tổng thống Ucraina Cutroma đã thăm chính thức và ký hiệp định các nguyên tắc về quan hệ và hợp tác giữa CHXHCN Việt Nam và Ucraina. Tháng 12 năm 2010, Chủ tịch Quốc hội Ucraina Volodymyr Lytvyn đã thăm chính thức Việt Nam. Đặc biệt từ ngày 25 đến 27 tháng 03 năm 2011, Tổng thống Ucraina Victor Yanucovic đã đến thăm chính thức và ký Thông cáo chung Việt Nam - Ucraina và một số văn kiện hợp tác song phương, xây dựng và phát triển quan hệ hợp tác và đối tác toàn diện giữa hai nước. Trên các diễn đàn quốc tế, hai nước luôn phối hợp chặt chẽ, thường xuyên ủng hộ lẫn nhau trên

các diễn đàn và các tổ chức quốc tế, kể cả tại Liên hợp quốc. Việt Nam đã từng ủng hộ Ucraina trở thành thành viên không thường trực Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc, và ngược lại, Ucraina cũng đã ủng hộ Việt Nam trở thành thành viên không thường trực Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc năm 2008-2009. Việt Nam đã ủng hộ Ucraina trở thành quan sát viên của Cộng đồng Pháp ngữ, tái ứng cử vào Hội đồng Nhân quyền, ủng hộ Ucraina gia nhập WTO. Hai bên đều công nhận lẫn nhau là nước có nền kinh tế thị trường.

Về kinh tế: Mười năm qua, hai bên đã ký kết hơn 20 hiệp định về hợp tác ở nhiều lĩnh vực quan trọng trong hợp tác kinh tế - thương mại, trong đó hai bên dành cho nhau quy chế tối huệ quốc, vận tải biển, vận chuyển hàng không, văn hoá, giáo dục, khoa học, khuyến khích và bảo hộ đầu tư, tránh đánh thuế hai lần. Hai nước đã tổ chức 10 khoá họp Ủy ban Liên chính phủ về hợp tác kinh tế - thương mại và khoa học - kỹ thuật.

Quan hệ thương mại: Quan hệ giữa hai bên trong 10 năm qua là rất tốt đẹp, tuy vậy vẫn chưa tương xứng với tiềm năng hợp tác vốn có của hai nước. Năm 2007, thương mại hai bên chỉ đạt 151 triệu USD. Tuy chịu ảnh hưởng của cuộc khủng hoảng tài chính và suy thoái kinh tế toàn cầu, nhưng năm 2008 thương mại hai bên đã tăng đáng kể, lên đến 540 triệu USD, sau đó lại giảm dần. Năm 2009 đạt 463,7 triệu USD (Việt Nam xuất khẩu 129,1 triệu USD, nhập khẩu 334,6 triệu

USD); 10 tháng đầu năm 2010 chỉ đạt mức 177,3 triệu USD. Cơ cấu hàng hoá của hai bên có tính bổ sung cho nhau; Việt Nam nhập khẩu sắt thép, phân bón, hoá chất, các máy móc thiết bị, còn Ucraina nhập khẩu hàng dệt may, giấy dép, thủy hải sản, gạo, cafe, chè, cao su tự nhiên, hàng đông lạnh...

Hiện nay, Việt Nam có 4 dự án *đầu tư* có hiệu quả tại Ucraina với tổng số vốn đầu tư là 27 triệu USD vào các lĩnh vực chế biến thực phẩm (mì ăn liền), nhà hàng, siêu thị, bao bì, carton giải quyết nhiều công ăn, việc làm cho cộng đồng người Việt Nam ở Ucraina và cho cả người dân Ucraina. Theo tính toán sơ bộ, hiện nay có khoảng 1 vạn người Việt Nam đang học tập, làm ăn sinh sống ở Ucraina, nhưng chủ yếu tập trung ở các thành phố lớn như Kharcôp, Kiep. Trong đó có khoảng 50 doanh nghiệp đã và đang hoạt động có hiệu quả, được chính quyền các cấp ở Ucraina ủng hộ, tạo thuận lợi cho cộng đồng doanh nghiệp người Việt hoạt động sản xuất, kinh doanh hợp pháp tại Ucraina. Những doanh nghiệp kinh doanh thành đạt đã đầu tư trở lại Việt Nam như siêu thị Vincom - Hà Nội, khu du lịch Hòn Tre, Vinpearl - Khánh Hoà...

Phía Ucraina hiện có 4 dự án đầu tư tại Việt Nam với số vốn khoảng 24 triệu USD, tập trung vào các lĩnh vực: vận tải biển (Xí nghiệp liên doanh Bông Sen đầu tư 19,6 triệu USD), Công ty liên doanh chế tạo, thiết kế, thi công trạm thủy điện (1,2 triệu USD), Xí

ngiệp liên doanh Chế biến các sản phẩm Rau quả Xuất khẩu (2,2 triệu USD), hợp tác lắp ráp xe KRAZ tại Quang Ninh.

Lĩnh vực hợp tác có hiệu quả nhất giữa hai bên là *Năng lượng*. Phía Việt Nam đánh giá cao sự hợp tác hiệu quả này của Ucraina ở các công trình thủy điện lớn của Việt Nam như Hoà Bình, Thác Mơ, Yaly, đường dây 500kv, Sesan 3, Thác Bà... Ngoài ra, hai bên còn thoả thuận cùng nhau hợp tác trong việc Ucraina sẽ thực hiện các dự án năng lượng mới như thiết kế, xây dựng mới và cải tạo các nhà máy nhiệt, thủy điện và truyền tải điện đã được xây dựng từ thời Liên Xô trước đây.

Về lĩnh vực tài chính, ngân hàng: Bộ Tài chính hai bên đã ký các hiệp định tránh đánh thuế hai lần vào ngày 08 tháng 04 năm 1996. Ngân hàng hai nước đã ký thoả thuận các hợp tác như xây dựng quan hệ thanh toán đại lý giữa các ngân hàng thương mại nhằm tạo thuận lợi trong thanh toán giữa hai bên.

Trong lĩnh vực du lịch: Hai bên đã ký Hiệp định hợp tác Du lịch vào ngày 06 tháng 04 năm 2000, thoả thuận trao đổi thông tin cho nhau về cơ sở pháp lý, thông tin chuyên ngành, các chương trình quảng bá du lịch. Các doanh nhân Việt Nam ở Ucraina đã đầu tư vào lĩnh vực du lịch như khu du lịch Vinpearl Resort tại đảo Hòn Tre, Nha Trang, thu hút rất nhiều khách du lịch trong và ngoài nước, kể cả du khách Ucraina.

Một nét đặc sắc trong quan hệ hợp tác hữu nghị truyền thống hai nước là sự hợp tác giữa các *địa phương* của hai nước. Đó là những ký kết, thoả thuận hợp tác nhiều mặt giữa Kiep với Hà Nội, giữa Kharcov với thành phố Hồ Chí Minh, giữa Kharcov với Khánh Hoà, giữa Pheodoxia với thành phố Hải Phòng...

Trong lĩnh vực giao thông vận tải: Hai bên đã thoả thuận và ký kết các hiệp định hợp tác trong lĩnh vực đóng, sửa chữa tàu biển ở Việt Nam, hiện đại hoá cơ sở hạ tầng đường sắt, đào tạo chuyên gia Việt Nam về vận tải biển, đường sắt, hợp tác trong lĩnh vực đánh bắt cá. Ucraina dành cho Việt Nam quy chế tối huệ quốc trong việc cung cấp thủy hải sản sang Ucraina.

Về hợp tác khoa học và công nghệ

Viện Khoa học và Công nghệ Việt Nam đã thoả thuận với Viện Hàn lâm khoa học Ucraina lập trung tâm chuyển giao công nghệ tại Việt Nam nhằm chuyển giao một số công nghệ của Ucraina như: hàn dưới nước, sản xuất Titan, công nghệ sinh học... Năm 2005, Ucraina đã bắt đầu thực hiện dự án chuyển giao công nghệ Titan cho Việt Nam. Tháng 04 năm 2009, tập đoàn Titan của Ucraina đã sang Việt Nam chuẩn bị tham gia đấu thầu xây dựng khu liên hiệp sản xuất Dioxittitan tại Việt Nam.

Viện Khoa học Xã hội Việt Nam đã ký kết với Viện Hàn lâm Khoa học Ucraina Hiệp định Hợp tác. Hai bên đã triển khai hợp

tác nhiều dự án, chương trình, đề tài nghiên cứu các cấp, cùng nhau triển khai các đề tài nghiên cứu khoa học. Cụ thể, Viện Nghiên cứu Châu Âu của Việt Nam đã thực hiện đề tài nhiệm vụ cấp Nhà nước: "*Quan hệ Việt Nam - Ucraina trong bối cảnh quốc tế mới*". Viện đã cử đoàn nghiên cứu khoa học đến Ucraina tham gia hội thảo với Viện Kinh tế Thế giới thuộc Viện Hàn lâm khoa học Ucraina trong tháng 12 năm 2010, và hai bên sẽ tiến hành cuộc Hội thảo Quốc tế tại Hà Nội vào đầu tháng 05 năm 2011. Ngoài ra, hai nước cũng đang tích cực các hợp tác trong lĩnh vực khoa học kỹ thuật quân sự...

Về lĩnh vực giáo dục, đào tạo

Hàng năm, hai nước đã dành ra 30 suất học bổng cho nhau nhằm đào tạo cử nhân, thạc sĩ, tiến sĩ. Hiện nay có khoảng 1.400 sinh viên và nghiên cứu sinh Việt Nam đang theo học tại các trường đại học, viện nghiên cứu ở Ucraina và phía Ucraina cũng cử 25 sinh viên sang theo học các trường đại học tại Việt Nam. Hai nước đã ký kết Hiệp định hợp tác Giáo dục và Khoa học giai đoạn 2003-2008 và Hiệp định giữa Chính phủ hai nước về công nhận lẫn nhau các văn bằng giáo dục, học vị, học hàm (04-11-2004).

Về tình hình cộng đồng người Việt Nam

Hiện nay có khoảng 1 vạn công dân Việt Nam đang học tập, làm việc, sinh sống tại hầu hết các thành phố lớn của Ucraina, trong đó chủ yếu tập trung ở thành phố

Kharcov và thủ đô Kiev. Hầu hết họ sống một cách hợp pháp, có giấy tờ, căn cước hợp lệ và được chính quyền nước sở tại công nhận. Nhiều doanh nghiệp làm ăn phát đạt, đầu tư mạnh mẽ trên nhiều lĩnh vực kinh tế khác nhau ở Ucraina và tại Việt Nam, thu hút nhiều công ăn việc làm cho cộng đồng người Việt Nam và người dân Ucraina, đóng góp tích cực, vun đắp tình hữu nghị, đoàn kết gắn bó chặt chẽ giữa hai dân tộc Việt Nam - Ucraina.

III. TRIỂN VỌNG HỢP TÁC TRONG TƯƠNG LAI

Hợp tác truyền thống, hữu nghị đôi tác, hợp tác toàn diện giữa hai nước Việt Nam - Ucraina có một cơ sở vững vàng, một tiềm năng to lớn, được xây dựng hơn nửa thế kỷ qua và nhất là trong 20 năm thiết lập quan hệ ngoại giao gần đây. Việc nâng cấp khuôn khổ quan hệ giữa hai nước lên "Hợp tác và đối tác toàn diện" đã thể hiện sự quyết tâm cao của cả hai bên. Bởi vì, với sự điều chỉnh chiến lược đối ngoại đúng đắn, phía Ucraina luôn coi **Việt Nam là đối tác quan trọng trong khu vực Đông Nam Á và sẽ nỗ lực không ngừng để tăng cường hơn nữa quan hệ hữu nghị truyền thống giữa hai nước.** Còn Việt Nam luôn coi **Ucraina là người bạn thuỷ chung, truyền thống.** Đặc biệt, chuyến thăm của Tổng thống V.Yanucovic từ 25-27/03/2011 đến Việt Nam là mốc quan trọng mở ra những triển vọng và xung lực mới cho việc củng cố và tăng cường mối quan hệ hữu nghị truyền thống "Hợp tác và đối tác toàn diện".

Từ những đánh giá cao vị thế của nhau trong quan hệ, hai bên Việt Nam và Ucraina đã xác định từ nay đến 2020, *nhệm vụ trước mắt cần xây dựng một kế hoạch tổng thể về phát triển quan hệ hợp tác giữa hai nước trên tất cả các lĩnh vực nhằm khai thác những tiềm năng to lớn của nhau, phát huy tối đa thế mạnh của mỗi bên, tiếp tục hoàn thiện cơ sở pháp lý cho hợp tác song phương, các biện pháp tích cực để nâng kim ngạch thương mại, nghiên cứu khả năng ký kết hiệp định thương mại tự do (FTA) giữa hai nước*⁵.

Trước mắt, chính phủ Việt Nam sẽ chỉ đạo các bộ, cơ quan, ban, ngành tích cực triển khai các thoả thuận đạt được giữa hai nước trong chuyến thăm Việt Nam vừa qua của Tổng thống Ucraina V. Yanucovic. Đó là những thoả thuận hợp tác trong lĩnh vực tiêu chuẩn, đo lường, trong hợp tác đầu tư, lĩnh vực ngân hàng, kế hoạch hợp tác giai đoạn 2011-2012 giữa Bộ Ngoại giao hai nước, trong lĩnh vực nông nghiệp, trong chương trình hợp tác giai đoạn 2011-2015 về văn hoá, nghệ thuật, Hiệp định về hợp tác Giáo dục giữa chính phủ hai nước.

Về kinh tế: Hai nước sẽ chú trọng hợp tác đầu tư vào các ngành công nghiệp như: năng lượng, cơ khí, chế tạo máy, động cơ, thiết bị cho các nhà máy điện, hoá chất, đóng tàu. Đẩy mạnh và mở rộng hợp tác trong các lĩnh vực tiềm năng như: nông nghiệp, ngân

⁵ Cuộc gặp giữa Chủ tịch nước Nguyễn Minh Triết và Tổng thống V. Yanocovic ngày 26 tháng 03 năm 2011, báo Nhân dân ngày 27/03/2011.

hàng, hàng không vũ trụ. Hai nước sẽ khuyến khích các doanh nghiệp hai nước trao đổi thông tin, thiết lập quan hệ hợp tác trực tiếp, tìm các hình thức hợp tác hiệu quả, trong đó có hình thức mở liên doanh sản xuất tại hai nước. Trong triển vọng 10 năm tới, cả hai nước đều nhất trí tiếp tục đẩy mạnh hợp tác giáo dục - đào tạo, khoa học - công nghệ, kỹ thuật quân sự, văn hoá và các lĩnh vực mà hai bên có thể mạnh. Trước mắt, nhân kỷ niệm 20 năm thiết lập quan hệ ngoại giao vào năm 2012, hai bên sẽ tổ chức những ngày văn hoá tại hai nước, sẽ mở đường bay thẳng từ thủ đô Kiev đến thành phố Hồ Chí Minh vào hè năm 2011, góp phần tăng cường giao lưu giữa nhân dân hai nước và phát triển mạnh mẽ ngành du lịch, thăm viếng lẫn nhau. Đặc biệt, hai bên sẽ tổ chức giảng dạy tiếng Việt và tiếng Ucraina tại hai nước và sẽ mở các chi nhánh trường đại học của Ucraina tại Việt Nam, xây dựng các chương trình hợp tác cụ thể để thông qua trong cuộc họp của Ủy ban hợp tác Liên chính phủ 12 Việt Nam - Ucraina sẽ được tổ chức trong năm 2011.

Về chính trị: Hai nước đã ghi nhận sự đóng góp quan trọng của công dân Việt Nam đang sống, học tập, lao động tại Ucraina và ngược lại. Thỏa thuận tiếp tục đảm bảo điều kiện thuận lợi cho công dân hai nước sinh sống, làm việc và học tập trên lãnh thổ hai bên phù hợp với luật pháp hai bên. Hai nước sẽ phối hợp chặt chẽ, ủng hộ lẫn nhau trên các diễn đàn quốc tế, nhất là tại Liên hợp quốc. Phía Việt Nam sẽ ủng hộ Ucraina ứng

cử Ủy viên Không thường trực Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc nhiệm kỳ 2016-2017, và phía Ucraina sẽ ủng hộ Việt Nam ứng cử Ủy viên Không thường trực Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc nhiệm kỳ 2020-2021. Việt Nam sẽ là cầu nối để Ucraina tăng cường quan hệ với ASEAN và các nước Đông Nam Á. Hợp tác đối tác toàn diện hai bên đã mở ra một triển vọng to lớn.

IV. KẾT LUẬN

Quan hệ hợp tác truyền thống hữu nghị giữa Việt Nam và Ucraina đã được thử thách qua thời gian với những bước đi thăng trầm của lịch sử, đến nay và trong tương lai đã và sẽ được nâng lên tầm cao mới: *"Quan hệ hợp tác và đối tác toàn diện"*.

Tuy thương mại hai bên vẫn chưa tương xứng với tiềm năng sẵn có của mỗi bên, tuy các giải pháp nhằm thúc đẩy việc thâm nhập hàng hoá của hai bên vào nhau chưa hiệu quả, tuy các phương thức thanh toán thương mại giữa hai bên chưa có kết quả tốt, song với quyết tâm cao trong hợp tác chính trị của lãnh đạo hai nước, với những thoả thuận đã đạt được trong bản tuyên bố chung, qua các văn kiện, hiệp định đã ký kết trong chuyên thăm lịch sử của Tổng thống Ucraina V.Yanucovic vừa qua, hy vọng những kế hoạch tổng thể về phát triển quan hệ hợp tác giữa hai nước trên tất cả các lĩnh vực sẽ được hai bên triển khai, sớm đi vào hoạt động và đạt được những thành tựu to lớn.